

Hadiyth Ya 131
Allaah Ameridhia Kuabudiwa, Kutokumshirikisha, Kuungana Na Anachukia
Uvumi, Udadisi Na Kupoteza Mali

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ((إِنَّ اللَّهَ يَرْضَى لَكُمْ ثَلَاثًا وَيَكْرَهُ لَكُمْ ثَلَاثًا: فَيَرْضَى لَكُمْ أَنْ تَعْبُدُوهُ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا، وَأَنْ تَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا، وَيَكْرَهُ لَكُمْ قِيلَ وَقَالَ، وَكَثْرَةُ السُّؤَالِ، وَإِضَاعَةُ الْمَالِ)). رواه مسلم

Imepokelewa kutoka kwa Abu Hurayrah (رضي الله عنه) kwamba Mtume wa Allaah (صلى الله عليه وآله وسلم) amesema: **((Hakika Allaah Anawaridhia mambo matatu na Anachukia kwenu mambo matatu; Anawaridhia mumwabudu Yeye, wala msimshirikishe kwa chochote, na mshikamane nyote na kamba ya Allaah wala msifarikiane. Na anachukia kwenu uvumi, kuuliza sana na kupoteza mali)).¹**

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Maana ya Tawhiyd ni kumwambudu Allaah (سبحانه وتعالى) bila ya kumshirikisha na chochote.
2. Himizo na amri ya kumwabudu Allaah (سبحانه وتعالى) Pekee [Yuwnus 10: 3, Al-An'aam 6: 102].

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾

((Enyi watu! Mwabuduni Mola wenu Ambae Amekuumbeni na wale wa kabla yenu ili mpate taqwa)).²

3. Haramisho la kumshirikisha Allaah (سبحانه وتعالى) na chochote. Aayah na Hadiyth nyingi zimekataza [An-Nisaa 4: 36, Al-An'aam 6: 151, Al-A'raaf 7: 33].
4. Kumwabudu Allaah (سبحانه وتعالى) bila ya kumshirikisha na chochote ni ujumbe walioulingania Mitume wote kwa kaumu zao [An-Nahl 16: 36, Al-'Araaf 7: 59, 65, 73, 85, Al-'Ankabuwat 29: 16, Al-Maaidah 5: 72].

¹ Muslim.

² Al-Baqarah (2: 21).

﴿ وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ ﴾

((Na Hatukumtuma kabla yako Mtume yeyote ila Tulimfunulia wahyi kwamba: Hapana ilaah [mungu apasaye kuabudiwa kwa haki] ila Mimi, basi Niabuduni)).¹

5. Himizo na amri ya Waislamu kushikamana pamoja bila ya kufarikiana. [Aal-'Imraan 3: 103].
6. Chukizo na makatazo ya kuzungumza habari za uvumi, porojo n.k. Haya yanakutokana na uovu wa ulimi unaompelekea mtu katika ghiybah (kusengenywa), namiymah (kufitinisha), n.k. Imesisitizwa kuuhifadhi ulimi mtu asitamke neno ila la kheri. [Rejea Hadiyith namba 37].
7. Makatazo ya kuuliza sana maswali au jambo ikiwa halina maana au halihitajiki, kuepusha mjadala na kupoteza muda wa wenye elimu.
8. Makatazo ya kupoteza mali katika njia zisizokubalika kishari'ah na zisizomridhisha Allaah (سبحانه وتعالى), kama kufuja katika sherehe za harusi ambazo imekuwa ni kushindana na kujionyesha ufakhari. Huu ni ubadhirifu Alioukataza Allaah (سبحانه وتعالى):

﴿ وَءَاتِذَا الْقُرْآنَ حَقَّهُ وَالْمَسْكِينِ وَابْنَ السَّبِيلِ وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيرًا ﴾

﴿ إِنَّ الْمُبَذِّرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيْطَانِ ط وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا ﴾

**((Na umpe jamaa [yako] haki yake, na maskini na msafiri aliyeharibikiwa, wala usitawanye [mali yako] kwa ubadhirifu)).
((Hakika watumiao kwa ubadhirifu ni ndugu wa mashaytwaan [wanamfuata], na shaytwaan ni mwenye kumkufuru Mola wake)).²**

Pia: [Al-Furqaan 25: 67].

9. Kutumia mali katika shughuli za bid'ah; mawlid, matanga, khitmah n.k. ni kupoteza mali yake Muislamu na muda wake bure kwa 'amali isiyokubaliwa.

¹ Al-Anbiyaa (21: 25).

² Al-Israa (17: 26-27).

10. Muislamu anafaa afahamu kuwa mali ni amana kutoka kwa Allaah (سبحانه وتعالى) na atakwenda kuulizwa alivyopata na kuitumia. [Hadiyth: Mtume wa Allaah (صلى الله عليه وآله وسلم) amesema: **((Mguu wa mmoja wenu hautoweza kunyanyuka Siku ya Qiyaamah mpaka aulizwe mambo manne: Umri wake ameupitisha vipi; ujana wake ameumaliza vipi; mali yake ameipata na kuitumia vipi; na elimu yake ameifanyia kazi vipi))**]].¹

¹ At-Tirmidhiy kutoka kwa Ibn Mas'ud (رضي الله عنه).

Hadiyih Ya 132 Amelaaniwa Anayemwelekeza Nduguye Silaha

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: ((لَا يُشِيرُ أَحَدُكُمْ عَلَى أَخِيهِ بِالسَّلَاحِ فَإِنَّهُ لَا يَدْرِي لَعَلَّ الشَّيْطَانَ يَنْزِعُ فِي يَدِهِ فَيَقَعُ فِي حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ)) متفق عليه - وفي رواية لمسلم قال: قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ (صلى الله عليه وآله وسلم): ((مَنْ أَشَارَ إِلَى أَخِيهِ بِحَدِيدَةٍ فَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ تَلْعَنُهُ حَتَّى يَدْعَهُ وَإِنْ كَانَ أَخَاهُ لِأَبِيهِ وَأُمِّهِ)).

Imepokelewa kutoka kwa Abu Hurayrah (رضي الله عنه) kwamba Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) amesema: ((**Mmoja wenu asimwelekezee silaha nduguye, kwani hajui pengine shaytwaan huenda akamshopoa katika mkono wake ikawa ndio sababu ya kuingia katika shimo la moto**)).¹ Na katika riwaya nyingine: “Amesema Abul-Qaasim (صلى الله عليه وآله وسلم): ((**Atakayemwelekezea nduguye chuma [silaha], basi hakika Malaika wanamlaani mpaka aiondoshe, hata kama ni kaka yake kwa baba na mama**))).²

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Uharamisho wa kumwelekezea mtu silaha, kwani hivyo ni kumtishia mtu na kumkosesha amani na utulivu wa nafsi.
2. Makatazo haya hayapasi hata kwa asiyekuwa Muislamu ikiwa hana hatia yoyote, kwani huenda akamuua bila ya haki jambo lililoharamishwa. [Al-Mumtahinah 70: 8-9]. Bali ataingizwa motoni, na atapata ghadhabu za Allaah, laana Yake, na adhabu kubwa.

﴿وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ

عَذَابًا عَظِيمًا﴾

((Na atakayemuua Muumin kwa kusudi, basi jazaa yake ni Jahannam, atadumu humo milele na Allaah Atamghadhibikia na Atamlaani na Atamuandalia adhabu kuu)).³

¹ Al-Bukhaariy na Muslim.

² Muslim.

³ An-Nisaa (4: 93-9).

3. Makatazo haya ni miongoni mwa madhambi makubwa kwa vile yanahusiana na laana za Malaika.
4. Mzaha katika hatari ya kuleta madhara haukubaliki katika Shari'ah.
5. Haipasi kubeba silaha bila ya kuwa na mahitaji nayo, kama upanga, kisu, kiwembe n.k.
6. Tahadharisho la vitimbi vya shaytwaan ambaye yuko tayari kumpotosha mtu aingie motoni kwa kila njia [Al-Hijr 15: 39, Al-A'raaf 7: 16-18].
7. Uislamu unalinda usalama na amani ya binaadamu.

Hadiyth Ya 133
Makatazo Ya Kuvaa Hariri, Diybaaj (Hariri Iliyotariziwa) Na Kunywa Katika
Vyombo Vya Dhahabu Na Fedha

عَنْ حُذَيْفَةَ (رضي الله عنه) أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَانَا عَنْ الْحَرِيرِ وَالْدِّيْبَاجِ وَالشُّرْبِ فِي آيَةِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ، وَقَالَ: ((هُنَّ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَهِيَ لَكُمْ فِي الْآخِرَةِ)) متفق عليه. وفي رواية في الصحيحين عَنْ حُذَيْفَةَ (رضي الله عنه) قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: ((لَا تَلْبَسُوا الْحَرِيرَ وَلَا الدِّيْبَاجَ وَلَا تَشْرَبُوا فِي آيَةِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَلَا تَأْكُلُوا فِي صِحَافِهَا))

Imepokelewa kutoka kwa Hudhayfah (رضي الله عنه) kwamba Mtume (صلى الله عليه) amekataza (kuvaa nguo za) Hariri, na diybaaj (hariri ya kimashariki iliyotariziwa) na kunywa katika vyombo vya dhahabu na fedha, akasema: **((Hivyo ni vyao [makafiri] duniani, navyo ni vyenu Aakhirah))**.¹ Na katika riwaya nyingine iliyopokelewa kutoka kwa Hudhayfah (رضي الله عنه) amesema: Nimemsikia Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) akisema: **((Msivae hariri wala diybaaj (hariri iliyotariziwa), wala msinywe katika vyombo vya dhahabu na fedha, wala msile katika sinia zake))**.²

Diybaaj: ni aina ya hariri nzito kama makhmeli.

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Uharamisho wa kuvaa hariri, kwa vile ni dalili ya kiburi, ufakhari na kujifananisha na makafiri. Hivo ni kwa wanawake kama walivyonukuu Ma'ulamaa.
2. Uharamisho wa kutumia vyote vya kulia vya dhahabu na fedha, kwa vile ni dalili ya kiburi, na pia israfu ya mali.
3. Uharamisho kwa wanaume kuvaa dhahabu ila pete ya fedha wanaruhusiwa. Ama wanawake, wao wameruhusiwa kuvaa dhahabu za kiasi na wachunge kuzilipia Zakaah.
4. Makatazo ya kuvaa hariri na kutumia dhahabu na fedha ni miongoni mwa madhambi makubwa kwa vile yameahidiwa adhabu kali ya

¹ Al-Bukhaariy na Muslim.

² Al-Bukhaariy na Muslim.

moto [Hadiyth: ((**Anayekunywa katika chombo cha fedha, hakika anagogomoa** [anasukutua mpaka kooni] **tumboni mwake moto wa Jahannam**))].¹

5. Muislamu anapaswa atamani starehe za Aakhirah zilizoahidiwa Aakhirah kuliko starehe za duniani ambazo ni za wakati tu. [Rejea Hadiyth namba 57, 58, 60, 62]. Na hiyo ni sifa ya 'zuhd' apasayo kuwa nayo Muumin kwa kuipa mgongo dunia. [Rejea Hadiyth namba 59].
6. Aayah nyingi zimetaja starehe za watu wa Peponi watakaotumia vyombo vyao vya dhahabu, fedha na mapambo ya hariri, lulu n.k. [Al-Kahf 18: 30-31, Al-Hajj 22-23, Asw-Swaaffaat 37: 40-49, Ad-Dukhaan 44: 51-57, Muhammad 47: 15, Atw-Twuur 52: 17-24, Ar-Rahmaan 55: 46-77, Al-Waaqi'ah 56: 14-40, Al-insaan 76: 11-22, An-Nabaa 78: 31-37, Al-Ghaashiyah 88: 8-16].

﴿يَعْبَادِ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ وَلَا أَنتُمْ تَحْزَنُونَ﴾ ﴿الَّذِينَ ءَامَنُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا مُسْلِمِينَ﴾ ﴿أَدْخُلُوا الْجَنَّةَ أَنتُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ تُحْبَرُونَ﴾ ﴿يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصِحَافٍ مِّنْ ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ ۖ وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنفُسُ وَتَلَذُّ الْأَعْيُنُ ۗ وَأَنتُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ﴿وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ﴿لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ مِّنْهَا تَأْكُلُونَ﴾

((Enyi waja wangu [mlio wazuri!] Hamtokuwa na khofu siku hiyo wala hamtohuzunika)). (([Waja Wangu] Ambao waliziamini Aayah Zetu na walikuwa Waislamu kamili)). ((Ingieni Peponi nyinyi na wake zenu mtafurahishwa [humu])) ((Watakuwa wanapitishiwa sahani za dhahabu na vikombe [vya dhahabu] na vitakuwamo ambavyo nafsi zinavipenda na macho yanavifurahia, na nyinyi mtakaa humo milele)) ((Na hii ni Pepo mliyarithishwa kwa hayo mliyokuwa mkiyafanya)) ((Mtapata humo matunda mengi mtakayoyala)).²

7. Muislamu anapasa kujiepusha na kila jambo linalotendwa na makafiri na kushikamana na mila na desturi za Kiislamu. [Al-Baqarah 2: 120].

¹ Al-Bukhaariy na Muslim.

² Az-Zukhruf (43: 68-73).

Hadiyth Ya 134

Makatazo Ya Kujishabihisha Na Makafiri

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: ((إِنَّ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى لَا يَصْبُغُونَ، فَخَالِفُوهُمْ)). متفق عليه

Imepokelewa kutoka kwa Abu Hurayrah (رضي الله عنه) kwamba Mtume wa Allaah (صلى الله عليه وآله وسلم) amesema: ((**Hakika Mayahudi na Manaswara hawapaki rangi, wakhalifuni**)).¹

Maana yake: Ni kupaka rangi mvi za ndevu na mvi za nywele kichwani kwa rangi manjano au nyekundu. Ama kupaka rangi nyeusi, imekatazwa kama ilivyothibiti dalili yake katika Hadiyth iliyopokelewa na Muslim

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Pendekezo la kupaka rangi ili kuficha mvi kwa rangi ya manjano au nyekundu. Kutumia hinna ni bora zaidi, kwani ni Sunnah ya Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم). Juu ya hivyo, ni mada asili na kawaida na haileti madhara.
2. Makatazo ya kupaka rangi nyeusi ni kwa wanaume na wanawake, kwani hiyo inakuwa ni ghushi.
3. Kujiepusha kujifananisha na makafiri katika matendo yao kama mavazi yao, na kujipamba kwao. [Rejea Hadiyth namba: 113, 115, 116].
4. Makatazo ya kujifananisha na makafiri katika kila jambo, na hivyo pia ni kutokufuata mila zao ambazo zimekuwa ni kigezo kwa Waislamu wengi wasiojua uovu wake au ambao bado hawataki kuacha maovu hayo. Mfano kusherehekea au kukubali mialiko ya sikukuu zao kama Krismasi, Mwaka mpya wa Kikristo na wa Hijri (wa Kiislamu), Pasaka, kusherehekea Siku ya Wajinga (April Fool), Siku ya mama (Mother's day), Siku ya wapendanao (Valentine), Siku ya kuzaliwa (Birthday), n.k.
5. Kujifananisha na makafiri katika sherehe zao khaswa ni miongoni mwa madhambi makubwa, kwani humo wanamshirikisha Allaah (سبحانه)

¹ Al-Bukhaariy na Muslim.

(وتعالى). Na Allaah (سبحانه وتعالى) Ameonya kufuata au kutaka mila yaani Dini zao [Aal-'Imraan 3: 85].

Na pia:

﴿وَلَنْ تَرْضَىٰ عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ﴾

((Na hawatoridhika nawe Mayahudi wala Manaswara mpaka ufuate mila zao)).¹

6. Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) pia ameonya kuwafuata [Hadiyth: **((*Kuweni kinyume na Washirikina, punguzeni masharubu na fugeni ndevu*)).²** **((*Mtafuata nyendo za wale waliokuja kabla yenu hatua kwa hatua mpaka itafika wakiingia katika shimo la kenge, na nyinyi mtaingia pia*))** Wakasema (Maswahaba): Ee Mtume! Je, unamaanisha Mayahudi na Manaswara? Akasema: **((*Hivyo nani basi mwengine?*)).³** **((*Anayejishabihisha na watu, basi naye ni miongoni mwao*)).⁴**
7. Shakhsiya ya Muislamu ni makhsusi katika kufuata maamrisha ya Dini yake, mavazi yake, adabu zake, kuandamana kwake na marafiki, na anapaswa kufuata Sunnah za Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) wala haipasi kuwafuata wasio Waumini katika ada na mila zao.

¹ Al-Baqarah (2: 120).

² Al-Bukhaariy na Muslim.

³ Al-Bukhaariy na Muslim.

⁴ Ahmad na Abu Daawuud.

Hadiyih Ya 135

Makatazo Ya Kustanji Na Kugusa Uchi Kwa Mkono Wa Kulia

عَنْ أَبِي قَتَادَةَ (رضي الله عنه) عن النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: ((إِذَا بَالَ أَحَدُكُمْ فَلَا يَأْخُذَنَّ ذِكْرُهُ بِيَمِينِهِ وَلَا يَسْتَنْجِ بِيَمِينِهِ وَلَا يَتَنَفَّسُ فِي الْإِنَاءِ)) متفق عليه

Imepokelewa kutoka kwa Abu Qataadah (رضي الله عنه) kwamba Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) amesema: ((**Anapokojoa mmoja wenu, asiishike kabisa dhakari yake [uchi wake] kwa mkono wake wa kulia, wala asistanji kwa mkono wake wa kulia, wala asipumue katika chombo**)).¹

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Chukizo la kutumia mkono wa kulia wakati wa kustanji, kwani mkono huo wa kulia unatumika kwa kulia chakula. Makatazo hayo yanawahusu wanaume na wanawake sawasawa.
2. Inaruhusiwa kustanji kwa mkono wa kulia kwa dharura. Mfano anapokuwa mtu ameumia mkono wa kushoto, au amekatazwa kutumia maji kutokana na madhara fulani ya kiafya au ugonjwa au kidonda.
3. Makatazo ya kupumua katika chombo anachonywea maji mtu. Hii imethibitika katika sayansi madhara yake kwamba viini vya maradhi huingia katika chombo vikamsababishia mtu magonjwa.
4. Uislamu umetahadharisha kila jambo linalopelekea katika uovu na maasi, na umefunza na kuhimiza siha na afya ya mtu kwa ujumla.
5. Uislamu umefunza tabia na maadili mema kabisa ya kutumia mkono wa kulia kwa ajili ya mambo mazuri na yenye utukufu kama kula, kunywa, kuandika, kuamkiana, kuvaa nguo, viatu, kutoka msalani (chooni), kuleta dhikri za tasbiyh baada ya Swalaah, kulala pia iwe kwa ubavu wa kulia n.k. Ama mkono na mguu wa kushoto utumike kwa mambo ya kinyume chake, kama kuingia chooni, kujisafisha tupu, kuokota uchafu, kuubeba n.k.

Hadiyih Ya 136

¹ Al-Bukhaariy na Muslim.

Kubashiria Ya Ghayb Kwa Kupiga Fali (Rajua Mbaya) Kutokana Na Tukio Fulani Ni Shirki

عَنْ عُرْوَةَ بْنِ عَامِرٍ (رضي الله عنه) قال: ذُكِرَتِ الطَّيْرَةُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: ((أَحْسَنُهَا الْفَالُ، وَلَا تَرُدُّ مُسْلِمًا، فَإِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ مَا يَكْرَهُ، فَلْيَقُلْ: اللَّهُمَّ لَا يَأْتِي بِالْحَسَنَاتِ إِلَّا أَنْتَ، وَلَا يَدْفَعُ السَّيِّئَاتِ إِلَّا أَنْتَ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِكَ)) حَدِيثٌ صَحِيحٌ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ

Imepokelewa kutoka kwa 'Urwah bin 'Aamir (رضي الله عنه) amesema: Ilitajwa habari ya kupiga fali mbaya (mkosi) mbele ya Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) akasema: ((**Ilio bora zaidi ni kupiga fali nzuri, wala [kupiga fali mbaya] haimrudishi Muislamu [kutokutenda aliloazimia]. Mmoja wenu atakapoona analochukia, aseme: "Allaahumma laa yaa-tiy bil-hasanaat illaa Anta, walaa yadfa'us-sayyiaat illa Anta, walaa hawla walaa quwwata illaa Bika - Ee Allaah, hakuna anayeweza kuleta mambo mema isipokuwa ni Wewe, wala hakuna anayeweza kuinga mabaya isipokuwa ni Wewe. Hakuna jinsi [ya hila ya kuepuka kutenda mabaya] wala nguvu [ya kutenda mema] isipokuwa ni Kwako**)).¹

Maana ya twayr (ndege mbaya) – kupiga fali. Wakati wa ujahiliya, Waarabu walikuwa wakichukua ndege (طير) na humtumilia kuonyesha ishara nzuri au mbaya. Mfano wanapotaka kusafiri humrusha ndege yule, akiruka upande wa kulia, basi wanaamini kuwa ni safari ya salama, na kama akiruka upande wa kushoto, basi huwa hawasafiri. Uislamu umekuja na kuondoa shirki kama hiyo kama alivyotukataza Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) katika Hadiyth: ((**Hakuna mkosi, na ni bora tegemea heri [matumaini mema]**)). Wakauliza nini matumaini mema (matarajio ya kufanikiwa) ee Mjumbe wa Allaah? Akasema: ((**Ni neno jema alisikialo mmoja wenu**)).²

Mafunzo Na Hidayaa:

1. Kubashiria jambo la ghayb ni miongoni mwa madhambi makubwa, kwani ni kumshirikisha Allaah (سبحانه وتعالى) katika Qadhwaa na Qadar (Yaliyopangwa na Yaliyokadiriwa) Yake.

¹ Hadiyth Swahiyh ameipokea Abu Daawuud kwa isnaad Swahiyh.

² Al-Bukhaariy.

2. Muislamu awe na lymaan ya kutambua kwamba hakuna yeyote au lolote litakaloweza kumduru isipokuwa lile lililokwishaandikwa katika majaaliwa [Rejea Hadiyith namba 6]. Pia Imepokelewa kutoka kwa Abul-'Abbaas 'Abdullaah bin 'Abbaas (رضي الله عنهما) amesema: "Siku moja nilikuwa nyuma ya Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) akaniambia: **((Kijana nitakufundisha maneno [ya kufaa]; Mhifadhi Allaah [fuata maamrisha Yake na chungu Mipaka Yake] Atakuhifadhi. Muhifadhi Allaah na utamkuta mbele yako. Ukiomba, muombe Allaah, ukitafuta msaada, tafuta kwa Allaah. [Lazima] ujue kuwa ikiwa taifa zima litaungana kukunufaisha wewe kwa kitu, basi hutonufaika ila tu kwa kile Alichokwisha kukuandikia Allaah. Na wakikusanyika kukudhuru kwa chochote, hutodhurika ila tu kwa kile Allaah Alichokwisha kukuandikia [kuwa kitakudhuru], kwani kalamu zimeshanyanyuliwa [kila kitu kishaandikwa] na sahifa zimeshakauka [Hakuna kupangwa tena wala kupanguliwa]))).**¹
3. Hata Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) hakuwa na uwezo wa kujikinga na dhara au kujua ya ghayb. [Al-An'aam 6: 50, 59, Al-A'raaf: 7: 188, An-Naml 27: 65].

﴿ قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ وَلَوْ كُنْتُ أَعْلَمُ الْغَيْبِ لَاسْتَكْتَرْتُ

مِنَ الْخَيْرِ وَمَا مَسَّنِيَ السُّوءُ إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴾

((Sema: "Sina mamlaka ya kujipa manufaa wala kujiondolea madhara ila Apendayo Allaah. Na lau kama ningelijua ghayb ningejizidishia mema mengi, wala isingelinigusa dhara. Mimi si chochote ila ni muonyaji na mtoaji habari njema kwa watu wanaoamini)).²

4. Baada ya Uislamu, shirki ya aina hii pia hutendeka ingawa si ya kutumia ndege, bali kubashiria ya ghayb kutokana na tendo fulani na kulihusisha na mkosi au nuksi. Mifano ifuatayo inayojulikana: (a) Jicho likimpiga mtu upande wa kushoto husema ni shari hiyo inakuja. (b) Akimuona mtu paka mweusi, basi siku hiyo itakuwa ni ya ukorofi. (c) Mkono ukimuwasha mtu anasema pesa. (d) Ukifagia usiku unaondoa baraka. (e) Akipaliwa mtu, husema kuwa mtu anamtaja. (f) Ukikata kucha zote pamoja (ya mikono na miguu) ina maana kwamba shida zikija zitakuja zote pamoja n.k. Hivyo Muislamu

¹ Ahmad na at-Tirmidhiy.

² Al-A'raaf (7: 188).

anapaswa kuacha itikadi za kidhana na Imaan kama hizi, kwani hatari yake ni makazi ya moto kwa kumshirikisha Allaah (سبحانه وتعالى).

5. Kubashiria ya ghayb ni sawa na mtabiri, na pindi Muislamu akiamuamini anayoyatabiri, basi hukutoka nje ya Uislamu. [Rejea Hadiyth namba 119].

Hadiyth Ya 137
Viumbe Waovu Kabisa Wajengao Misikiti Katika Makaburi Ya Waja Wema
Wakachora Picha Zao

عَنْ عَائِشَةَ (رضي الله عنها) قَالَتْ: لَمَّا اشْتَكَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَكَرَ بَعْضُ نِسَائِهِ كَنِيْسَةَ رَأَتْهَا بِأَرْضِ الْحَبَشَةِ يُقَالُ لَهَا "مَارِيَةُ" وَكَانَتْ أُمُّ سَلَمَةَ وَأُمُّ حَبِيْبَةَ أَتَا أَرْضَ الْحَبَشَةِ، فَذَكَرْنَا مِنْ حُسْنِهَا وَتَصَاوِيرِ فِيهَا، فَرَفَعَ رَأْسَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ: ((أَوَّلِيكَ إِذَا مَاتَ فِيهِمُ الرَّجُلُ الصَّالِحُ بَنَوْا عَلَى قَبْرِهِ مَسْجِدًا ثُمَّ صَوِّرُوا فِيهِ تِلْكَ الصُّوْرَ، أَوَّلِيكَ شِرَارُ الْخَلْقِ عِنْدَ اللَّهِ)) متفق عليه

(رضي الله عنها) Imepokelewa kutoka kwa Mama wa Waumini 'Aaishah amesema: "Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) alipougua, mmoja katika wakeze alitaja kanisa aliloliona katika nchi ya Uhabashi litwalo 'Maariyah'. Ummu Salamah na Ummu Habiybah walikuwa wamewahi kwenda nchi ya Uhabashi. Wakataja uzuri wake na picha zilizokuwa humo. Mtume (صلى الله عليه) akakiinua kichwa chake akasema: ((**Hao, anapokufa mwema miongoni mwao, hujenga Msikiti juu ya kaburi lake. Kisha wakazichora ndani yake picha hizo. Hao ni viumbe waovu mbele ya Allaah**)).¹

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Haramisho la kujenga Misikiti katika makaburi, kwani ni kushabihiana na makafiri na hivyo ni shirki kama alivyosema Mtume (صلى الله عليه وآله) (رضي الله 'Abdillaah bin 'Jundub bin [Hadiyth: Imepokelewa kutoka kwa (وسلم) ame sema: "Nilimsikia Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) kabla hajaondoka duniani kwa siku tano akisema: ((**Fahamuni! Hakika waliokuwa kabla yenu walikuwa wakiyafanya makaburi ya Manabii wao ni Misikiti. Fahamuni! Msiyafanye makaburi ni Misikiti, hakika mimi nawakataza jambo hilo**)).²
2. Kutembelea makaburi ya waja wema kwa kutufu kaburini mwake au kuligusa na kujipangusa, na kuwaomba ni bid'ah (uzushi) kubwa kabisa na miongoni mwa shirki kubwa, kwani ni kuitakidi kuwa waja wema hao wana uwezo wa kuwanufaisha na kuwadhuru na hali

¹ Al-Bukhaariy, Muslim.

² Muslim.

hakuna awezaye hayo isipokuwa Allaah (سبحانه وتعالى): [Al-A'raaf 7: 194, 197, Al-Israa 17: 56, Sabaa 34: 22, Yuwnus 10: 18, 106-107, Al-'Ankabuut 29: 17, Al-Hajj 22: 12-13].

﴿يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَمَا لَا يَضُرُّهُمْ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ﴾ ﴿يَدْعُوا

لَمَنْ ضَرُّهُ أَقْرَبُ مِنْ نَفْعِهِ ۚ لَبِئْسَ الْمَوْلَىٰ وَلَبِئْسَ الْعَشِيرُ﴾

((Wanaomba badala ya Allaah, wasiowadhuru [wakiacha kuwaabudu] wala wasiowafaa [wanapowaabudu]. Huo ndio upotofu ulio mbali kabisa [na haki])) ((Wanawaomba wale ambao bila shaka dhara yao ikaribu zaidi kuliko manufaa yao. Kwa yakini [hao wanaowaabudu badala ya Allaah] ni walinzi wabaya na ni rafiki wabaya)).¹

3. Na hivyo ni ujahili kama wa washirikina wa Makkah waliokuwa wakitoa hoja zao. [Az-Zumar 39: 3].
4. Swalaah mbele ya kaburi ni haraam, ikiwa ni katika Msikiti au mbali na Msikiti.
5. Wanaodai kuwa kaburi la Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) liko katika Msikiti ni kutokufahamu hali halisi ilivyokuwa ya kwamba: (i) inajulikana kuwa Msikiti wa Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) ulijengwa kabla ya kufariki kwake, kwa hiyo haukujengwa katika kaburi lake. (ii) Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) hakuzikwa katika Msikiti wake, bali alizikiwa nyumbani kwa Mama wa Waumini 'Aaishah (رضي الله عنها) nyumba ambayo ilitengana na Msikiti. Ila kosa lilitokea wakati Msikiti ulipopanuliwa mwisho wa karne ya kwanza, ulipobomolewa na kujengwa upya na kupanuliwa ndipo vyumba vya wake zake Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) vilipoingia katika eneo la Msikiti na ndani ya moja ya vyumba ndipo lilipo kaburi la Mtume na kwa sababu pia haifai kuvunjwa kaburi lake au kufukuliwa na kuhamishwa. [Rejea Hadiyth namba 84, 129].
6. Haramisho la kuchora picha za viumbe wenye roho. [Rejea Hadiyth namba 120].
7. Mwenye kutenda mambo hayo mawili; ni kiumbe mwovu kabisa mbele ya Allaah (سبحانه وتعالى) kutokana na sababu zake zilikatazwa.

¹ Al-Hajj (22: 12-13).

8. Hima kubwa ya Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) kuwafunza Waumini yasiyopasa kutendwa kama shirki ambayo haisamehewi. Hakuweza kuvumilia kusikia maovu, na akatoa nasiha hapohapo juu ya kuwa alikuwa anaugua.
9. Nasiha hizo za Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) ni miongoni mwa nasiha za mwisho katika uhai wake.

Hadiyth Ya 138

Haramisho La Kukaa Mwanamke Matanga Zaidi Ya Siku Tatu

عَنْ زَيْنَبِ بِنْتِ أَبِي سَلَمَةَ (رضي الله عنهما) قَالَتْ: دَخَلْتُ عَلَى أُمِّ حَبِيبَةَ (رضي الله عنها) زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ تُؤَيِّ أَبُوهَا أَبُو سُفْيَانَ بْنُ حَرْبٍ، فَدَعَتْ بِطَبِيبٍ فِيهِ صُفْرَةٌ خُلُوقٍ، أَوْ غَيْرُهُ، فَدَهَنْتْ مِنْهُ جَارِيَةً، ثُمَّ مَسَّتْ بِعَارِضِيهَا . ثُمَّ قَالَتْ: وَاللَّهِ مَا لِي بِالطَّبِيبِ مِنْ حَاجَةٍ غَيْرَ أَنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ عَلَى الْمَنَبْرِ: ((لَا يَحِلُّ لَامْرَأَةٍ تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ تُحِدَّ عَلَى مَيِّتٍ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ، إِلَّا عَلَى زَوْجٍ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا)) قَالَتْ زَيْنَبُ: فَدَخَلْتُ عَلَى زَيْنَبِ بِنْتِ جَحْشٍ (رضي الله عنها) حِينَ تُؤَيِّ أَخُوَهَا، فَدَعَتْ بِطَبِيبٍ فَمَسَّتْ مِنْهُ ثُمَّ قَالَتْ: أَمَا وَاللَّهِ مَا لِي بِالطَّبِيبِ مِنْ حَاجَةٍ غَيْرَ أَنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ عَلَى الْمَنَبْرِ: ((لَا يَحِلُّ لَامْرَأَةٍ تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ تُحِدَّ عَلَى مَيِّتٍ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ إِلَّا عَلَى زَوْجٍ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا)) متفق عليه

Imepokelewa kutoka kwa Zaynab bin Abi Salamah (رضي الله عنهما) amesema: “Niliingia kwa Ummu Habiyyah (رضي الله عنها) mkewe Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) alipofiliwa na baba yake Abu Sufyaan bin Harb. Akaitisha manukato manjano au manukato ya aina nyingine. Akampaka mjakazi wake na akajipaka mashavuni. Kisha akasema: “Wa-Allaahi sikuwa na haja ya kujipaka manukato isipokuwa nimemsikia Mtume wa Allaah (صلى الله عليه وآله وسلم) akisema juu ya mimbari: **((Si halali kwa mwanamke anayemwamini Allaah na Siku ya Mwisho kumkalia maiti matanga zaidi ya siku tatu, isipokuwa amkalie mumewe miezi minne na siku kumi))**. Zaynab akasema: Kisha nikamwendea Zaynab bint Jahshi (رضي الله عنها) alipofiliwa na ndugu yake. Akaitisha manukato, akajipaka kisha akasema: “Wa-Allaahi sikuwa na haja ya manukato, isipokuwa nilimsikia Mtume wa Allaah (صلى الله عليه وآله وسلم) akisema: **((Si halali kwa mwanamke anayemwamini Allaah na Siku ya mwisho kumkalia maiti matanga zaidi ya siku tatu, isipokuwa amkalie mumewe miezi minne na siku kumi))**.¹

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Makatazo ya mwanamke kumkalia matanga aliyefiwa zaidi ya siku tatu, kwani hivyo ni kinyume na Shari'ah ya Dini yetu.

¹ Al-Bukhaariy na Muslim.

2. Ukamilifu wa Iymaan kutokana na kauli ((...**anayemwamini Allaah na Siku ya mwisho...**)) ni kufuata amri hii ya Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) kutokumkalia matanga aliyefiliwa zaidi ya siku tatu.
3. Muda wa msiba katika Uislamu kwa mwanamke usizidi siku tatu, na mtu anaweza kujizuia na kustahamili hata siku moja inatosha kuomboleza, na hali hiyo inathibitisha Iymaan ya hali ya juu ya kukubali Qadhwaa na Qadar (Yaliyopangwa na Yaliyokadiriwa).
4. Hakuna katika mapokezi kunakoashiria kuwa wanaume wanaomboleza au wanakaa masiku kufanya maombolezi, hayo ni mambo ya wanawake kwa sababu ya maumbile yao na udhaifu wao wa kuhimili, hivyo shari'ah ikawaruhusu wanawake waomboleze lakini isizidi siku tatu. Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) alifiliwa na wanawe na 'ami zake na jamaa zake wengine lakini hakuwahi kufanya maombolezi au kutenga masiku ya kuomboleza.
5. Ilivyo katika Sunnah, ni kumtayarishia chakula mfiwa kwa siku tatu ili awe katika mapumziko wakati wa huzuni na kupokea watu wa kumhani. Hivyo ndivyo alivyoamrisha Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) alipofariki Ja'far (رضي الله عنه) katika vita vya Tabuwk [Hadiyth: ((**Watengenezeeni familia ya Ja'far chakula, kwani wamefikwa na jambo lenye kuwashughulisha**))].¹
6. Shari'ah ya eda ya mwanamke ni miezi minne na siku kumi.

﴿وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا ۖ فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ ۗ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝﴾

((Na wale wanaofishwa miongoni mwenu na wakaacha wake, wangojee nafsi zao miezi minne na siku kumi [eda ya mfiwa]. Watakapofikia muda wao, si dhambi kwao katika yale waliyoyafanya katika nafsi zao kwa mujibu wa shari'ah. Na Allaah kwa myatendayo ni Khabiyar – Mwenye Khabari zote)).²

7. Kumkalia aliyefiwa matanga zaidi ya siku tatu ni kumkalifisha kwa kila upande; wasaa wake wa kupumzika, faragha yake, kuwahudumia na

¹ Abu Daawud na ameipa daraja ya Swahiyh Al-Abaaniy katika Ahkaam Al-Janaaiz.

² Al-Baqarah (2: 234).

kutumia mali yake kwa mambo yasiyopasa. Imekuwa ada ovu katika jamii kumkalia matanga mfiwa, kisha husababisha kutendwa mambo ya bid'ah kama kusoma Khitmah au nyiradi kwa pamoja, mazungumzo ya siasa, mipira, upuuzi wa kidunia, kusengenyana na kucheza karata, dumna, na wengine kula mirungi, kuvuta sigara na mengineo ya haraam.

8. Anayefiwa anatakiwa awe na Iymaan ya mafunzo ya Dini yake na awe na msimamo. Asijali kuambiwa kuwa hamthamini mtu wake aliyefariki kwa kutokuweka matanga kama ilivyokuwa ni itikadi ya watu.

Hadiyth Ya 139 Kujiepusha Na Aliyoyaharamisha Allaah

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: ((إِنَّ اللَّهَ يَغَارُ وَغَيْرُهُ اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَ
الْمُؤْمِنُ مَا حَرَّمَ اللَّهُ)) متفق عليه

Imepokelewa kutoka kwa Abu Hurayrah (رضي الله عنه) kwamba Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) amesema: ((**Hakika Allaah Ana hisia ya ghera, na ghera ya Allaah [inachomoza] pale mtu anapofanya [maasi] Aliyoyaharamisha Allaah**)).¹

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Amesema Shaykh Muhammad bin 'Uthaymiyn (رحمه الله): "Ghera ni sifa ya hakika ya Allaah (سبحانه وتعالى) lakini si ghera kama ghera yetu, bali Yake ni kubwa na tukufu zaidi. Na Allaah (سبحانه وتعالى) kwa Hikma Yake, Amewajibisha kwa waja Wake mambo fulani na Ameharamisha mengine. Aliyowajibisha ni kheri kwao kwa ajili ya Dini yao na dunia yao, kwa ukaribu wao na mustakbali wao. Na Aliyowaharamishia ni shari kwao kwa ajili ya Dini yao na dunia yao, kwa ukaribu na mustakbali wao. Hivyo basi, Anapoharamisha jambo, Allaah (سبحانه وتعالى) Huwa na ghera pale mtu anapoenda kutenda maharamisho Yake. Na vipi mja ayaendee Aliyoyaharamisha Allaah (سبحانه وتعالى) na hali Ameyaharamisha kwa ajili ya maslahi ya mja? Pamoja na kuwa hakuna madhara kwa Allaah (سبحانه وتعالى) pale binaadamu anapomuasi, lakini Allaah Ana ghera, kwa kuwa vipi binaadamu anajua kwamba Allaah (سبحانه وتعالى) ni Al-Hakiym (Mwenye Hikma), na Ar-Rahim (Mwenye Kurehemu), na wala Haharamishi jambo kwa sababu tu ya kumkosesha asilipate, bali kwa ajili ya maslahi yake, kisha anakuja mja akamuasi Allaah (سبحانه وتعالى) kwa maasi? Seuze basi aje kutenda zinaa? Tunamuomba Allaah (سبحانه وتعالى) Al-'Aafiyah, kwani Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) amethibitisha kwa kusema: ((**Hakuna mwenye ghera zaidi ya Allaah wakati anapozini mja wake au ummah**)).

¹ Al-Bukhaariy, Muslim.

Wake uzini)).¹ Allaah (سبحانه وتعالى) Ameharamisha kwa waja Wake zinaa na Amekusanya hilo katika kauli Yake: ((**Wala msikaribie zinaa, hakika hiyo ni faahishah** [uchafu] **na njia mbaya**)).² Kwa hiyo mja anapozini, Allaah (سبحانه وتعالى) Huwa na ghera kali na tukufu kuliko ghera ya mja. Hali kadhalika kuyaendea maasi kama liwati wa kaumu Luutw.³ Kuiba pia, kunywa pombe, kula haraam na kadhalika. Yote Allaah (سبحانه وتعالى) Huwa na ghera nayo..."⁴

2. Hadiyth hii ni miongoni mwa 'Jawaami'ul-Kalim' (Mjumuisho wa maana nyingi katika maneno machache) aliyopewa Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم), kwani imekusanya maharamisho yote yanayojulikana katika Shari'ah ya Kiislamu. Na kauli ya Allaah (سبحانه وتعالى) imethibitisha: ((**Na anayokuleteeni Mtume yachukueni** [yatekelezeni], **na anayokukatazeni jiepusheni nayo, na mcheni Allaah**)).⁵
3. Hadiyth hii inathibitishia kuwa ghera ni miongoni mwa Sifa za Allaah (سبحانه وتعالى), na itikadi ya Ahlus-Sunnah wal-Jamaa'ah kwamba Sifa Zake zinazomuelekea Yeye Pekee kwa Dhati Yake na si kama sifa za binaadamu: ((**Hakuna kitu kinachofanana Naye, Naye ni As-Samiy'ul-Baswiyr - Mwenye Kusikia, Mwenye Kuona daima**)).⁶
4. Muislamu anapaswa kujiepusha na maharamisho yote ya Allaah (سبحانه وتعالى) na yaliyokuja katika Sunnah za Mjumbe Wake (صلى الله عليه وآله وسلم) khasa maasi makubwa kama kumshirikisha Allaah (سبحانه وتعالى) kwa kila njia, kuzini, liwati, kuua bila ya haki, kuiba, kula ribaa, kutoa shahada ya uongo n.k. [Al-Furqaan 25: 68-73] Na Aayah nyingi nyinginezo zimetaja maharamisho kama hayo. [Pia Rejea Hadiyth namba, 15, 19, 36, 38, 66, 82, 87, 88, 89, 90, 92, 93, 94, 97, 101, 102, 103, 108, 109, 113, 114, 116, 119, 120, 124, 125, 126, 128, 130, 131, 132]. Kinyume chake, Muislamu anapaswa kwa ujumla kumtii Allaah (سبحانه وتعالى) na Mtume Wake (صلى الله عليه وآله وسلم) kama Anavyoamrisha katika Aayah nyingi miongoni mwazo ni:

¹ Al-Bukhaariy.

² Al-Israa (17: 32).

³ Al-A'raaf (7: 80).

⁴ Sharh Riyaadhwus-Swaalihiyn ya ibn 'Uthaymiyn.

⁵ Al-Hashr (59: 7).

⁶ Ash-Shuwraa (42: 7).

﴿قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ ۚ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ وَعَلَيْكُمْ
مَا حُمِّلْتُمْ ۚ وَإِنْ تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا ۚ وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٥٤﴾﴾

((Sema: “Mtiini Allaah na mtiini Mtume, na kama mkikengeuka, basi ni juu yake huo [mzigo] aliotwikwa, [kazi aliyopewa kufikisha ujumbe] na juu yenu [huo mzigo] mliotwikwa [kutii]. Na mkimtii, mtaongoka, hapana juu ya Mtume ila kufikisha [ujumbe Wake] waziwazi)).¹

¹ An-Nuwr (24: 54).

Hadiyth Ya 140 Hitimisho - Mfano Wa Mtende Na Muumin

Kwa kuhitimisha kitabu hiki kilichojaa mafunzo, nimependelea kuweka Hadiyth ifuatayo na mafunzo yake, kwani inamuelekea Muumin kwa kila aina za sifa:

عَنْ ابْنِ عُمَرَ (رضي الله عنهما) قَالَ: كُنَّا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: ((أَخْبِرُونِي عَنْ شَجَرَةٍ تُشْبِهُ - أَوْ - كَالرَّجُلِ الْمُسْلِمِ لَا يَتَحَاتَّ وَرَقُهَا صَيْفًا وَلَا شِتَاءً وَتُؤْتِي أَكْلَهَا كُلَّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا)) قَالَ ابْنُ عُمَرَ: فَوَقَعَ فِي نَفْسِي أَنَّهَا النَّخْلَةُ وَرَأَيْتُ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ لَا يَتَكَلَّمَانِ فَكَرِهْتُ أَنْ أَتَكَلَّمَ فَلَمَّا لَمْ يَقُولُوا شَيْئًا. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: ((هِيَ النَّخْلَةُ)). فَلَمَّا قُمْنَا قُلْتُ لِعُمَرَ: يَا أَبَتَاهُ وَاللَّهِ لَقَدْ كَانَ وَقَعَ فِي نَفْسِي أَنَّهَا النَّخْلَةُ. قَالَ: مَا مَنَعَكَ أَنْ تَتَكَلَّمَ؟ قُلْتُ: لَمْ أَزْكَمْ تَتَكَلَّمُونَ فَكَرِهْتُ أَنْ أَتَكَلَّمَ أَوْ أَقُولَ شَيْئًا. قَالَ عُمَرَ: لِأَنْ تَكُونَ قُلْتَهَا أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ كَذَا وَكَذَا - البخاري

Kutoka kwa Ibn 'Umar (رضي الله عنهما) ambaye amesema: "Tulikuwa na Mtume wa Allaah (صلى الله عليه وآله وسلم) akauliza: **((Niambieni kuhusu mti unaofanana na au kama Muislamu, ambao majani yake hayaanguki wakati wa majira ya joto, wala wakati wa majira ya baridi, na hutoa matunda yake kila mara kwa idhini ya Mola wake))**. Ibn 'Umar akasema: "Niliufikiria kuwa ni mtende, lakini niliona vibaya kujibu nilipoona Abu Bakr na 'Umar hawakujibu". Akasema Mtume wa Allaah (صلى الله عليه وآله وسلم): **((Ni mtende))**. Tulipoondoka, nilimwambia 'Umar: "Ee baba yangu! Wa-Allaahi nilihisi kuwa ni mtende". Akasema: "Kwa nini basi hukutaja?" Nikasema: "Nilikuoneni kimya, nikaona vibaya kusema kitu". Akasema 'Umar: "Ungelisema, ingelikuwa bora kwangu kuliko kadhaa na kadhaa" (Yaani ningelikuwa na fakhari zaidi kuwa wewe mwanangu ndiye uliyeweza kujibu pekee).¹

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Njia nzuri ya kumfunza mtu kwa kuuliza swali kama alivyokuwa Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) akiwauliza Maswahaba mara nyingi katika mas-alah ya Dini, mfano Hadiyth namba 88 **((Je, mnajua maana ya Ghiybah? (Kusengenyaj))**) Wakasema: Allaah na Mjumbe Wake wanajua.

¹ Al-Bukhaariy.

Akasema: ((**Ni kumtaja ndugu yako kwa jambo analolichukia**)).¹ Na hii ni njia iliyokuwa ikitumiwa mara nyingi na Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم). Na ni mbinu ya ufundishaji ambayo inatumiwa leo katika vyuo mbalimbali.

2. Hikma ya Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) kupiga mifano mizuri, mfano Hadiyth namba 20, 49, 57, 60, 107].
3. Dhihirisho la adabu ya Swahaba Ibn ‘Umar (رضي الله عنهما) kutokujibu mbele ya hadhara ya mzazi wake na kuwaachia wakubwa wake wajibu. Hii inadhihirisha pia unyenyekevu wake.
4. Elimu ina upeo wake kwa kila mtu, mdogo anaweza kuwa na ujuzi zaidi kuliko mkubwa. [Yuwsuf 12: 76]. Na ndio maana hata katika Swalaah, mwenye elimu zaidi ya Qur-aan hata kama ni mdogo anatakiwa aongoze Swalaah.
5. Hadiyth nzima imeufananisha mtende na Muumin ambaye sifa zake zote ni nzuri, mwenye kheri na Baraka, na mwenye kupendelea usalama na amani kama ifuatavyo:

Mtende	Muumin
Umethibiti ardhini kwa mizizi yake.	Anathibiti lymaan yake daima na huwa na lymaan ya hali ya juu.
Tunda lake ni zuri na tamu.	Mazungumzo na vitendo vyake ni vizuri na vya kupendeza, na si mwenye maneno maovu yanayoudhi, kudharau, kukashifu, kusenganya, kufitinisha n.k.
Umepambika vizuri na kufunikika.	Mavazi yake ni mazuri ya heshima.
Ni rahisi kula tunda lake.	Ni rahisi kujadiliana na watu kwa hoja, dalili na kwa busara.

¹ Muslim.

Una faida kwa anayekula, kwani matunda yake yana siha mwilini na huwa ni kinga ya maradhi, uchawi, na kila aina ya maovu kwa kula tende saba asubuhi kama kula chochote. ¹	limu yake anayotoa ina faida kubwa ya kuwaongoza Waislamu na wasio Waislamu kutoka upotofu kuingia katika uongofu na hivyo ni kuutakasa moyo katika usalama wa shirki na maovu mengineyo, kinyume na moyo wenye maradhi ya shirki, unafiki n.k.
Ni mti madhubuti sana wenye kustahmili upepo mkali.	lymaan yake imethibiti vizuri hata anapopata misukosuko na mitihani, huwa na moyo mkubwa wa kustahmili.
Kila unapokuwa mkubwa unazidi kutoa matunda na faida nyinginezo.	Kila anapozidi umri huongezeka elimu, busara na huzidi kunufaisha watu kwa kheri zake.
Kila sehemu ya mti ina faida fulani; matunda yake huliwa, majani yake hutumiwa kuezeka na katika matumizi tofauti.	Kila jambo la Muumin lina manufaa; elimu yake hunufaisha wengine, matendo yake hunufaisha jamii na kadhalika.

Na Allaah (سبحانه وتعالى) Anajua zaidi.

Huo ndio mfano wa neno zuri na mti mzuri kama Anavyosema Allaah (سبحانه وتعالى):

﴿أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ ﴿٢٤﴾ تُوِّقَىٰ أَكْلُهَا كُلِّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا ۖ وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٥﴾﴾

((Je, huoni jinsi Allaah Alivyopiga mfano wa neno zuri? Ni kama mti mzuri [ambao] asili yake [mizizi yake] ni imara na matawi yake yamenyooka juu)). ((Hutoa matunda yake kila wakati kwa idhini ya Mola wake, na Allaah Huwapigia watu mifano ili wapate kukumbuka)).²

¹ Al-Bukhaariy na Muslim.

² Ibraahiym (14: 24-25).

Ama mfano wa neno ovu na mti muovu:

﴿وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ﴾¹

((Na mfano wa neno baya, ni kama mti mbaya ambao umeng'olewa katika ardhi, hauna imara)).¹

Unaelezea kutokuamini kwa kafiri kuwa ni kama mti usiokuwa madhubuti, mti mchungu kabisa, na bila shaka vitendo vyake havipandi juu wala havitakabaliwi.

Kisha Allaah (سبحانه وتعالى) Anasema kuwa Humthibitisha mwenye kuamini katika maisha ya dunia na pia maisha ya Aakhirah kwa neno hilo lililothibiti kama mti, yaani 'Laa ilaaha illa-Allaah'.

﴿يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ﴾²

((Allaah Huwathubutisha wale walioamini kwa kauli thabiti katika maisha ya dunia na katika Aakhirah. Na Allaah Huwaacha kupotea hao wenye kudhulumu. Na Allaah Hufanya Apendavyo)).²

Duniani huthibiti kumuamini Allaah (Subhaanahu wa Ta'ala), kwa kuendesha maisha yake yote yakiwa katika mipaka ya Mola wake Mtukufu. Na nje ya maisha ya dunia, huthibitika kwa kuweza kujibu maswali atakayoulizwa na Malaika wawili kaburini ambao ni Munkar na Nakiyr:

عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ((الْمُسْلِمُ إِذَا سُئِلَ فِي الْقَبْرِ شَهِدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ فَذَلِكَ قَوْلُهُ (يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ))) البخاري وَرَوَاهُ مُسْلِمٌ أَيْضًا وَبَقِيَّةُ الْجَمَاعَةِ

Imekutoka kwa Al-Baraa bin 'Aazib (رضي الله عنه) kwamba Mtume wa Allaah (صلى الله عليه وآله وسلم) amesema: **((Muislamu akiulizwa katika kaburi, atashuhudia kwamba: "Laa ilaaha illa-Allaah wa Anna Muhammadar-**

¹ Ibraahiym (14: 26).

² Ibraahiym (14: 24-27).

Rasuulu-Allaah" [Hapana mungu apasaye kuabudiwa kwa haki isipokuwa Allaah na Muhammad ni Mjumbe wa Allaah] **hiyo ndiyo maana ya kauli ya Allaah: "Allaah Huwatia imara wenye kuamini kwa kauli thabiti katika maisha ya dunia na Aakhirah)).**¹

Hadiyth nyingine imeelezea:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ((يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ)) قَالَ: ((ذَلِكَ إِذَا قِيلَ لَهُ فِي الْقَبْرِ مَنْ رَبُّكَ وَمَا دِينُكَ وَمَنْ نَبِيِّكَ؟ فَيَقُولُ رَبِّي اللَّهُ وَدِينِي الْإِسْلَامُ، وَنَبِيِّي مُحَمَّدٌ، جَاءَنَا بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ فَأَمَنْتُ بِهِ، وَصَدَّقْتُ. فَيُقَالُ لَهُ: صَدَقْتَ عَلَى هَذَا عِشْتَ وَعَلَيْهِ مِتَّ وَعَلَيْهِ تُبْعَثُ))

Imekutoka kwa Abu Hurayrah (رضي الله عنه) kwamba Mtume wa Allaah (صلى الله) amesema: ((**Allaah Huwatia imara wenye kuamini kwa kauli thabiti katika maisha ya dunia na Aakhirah**)). Akasema: ((**Hivyo atakapoulizwa kaburini; Nani Mola wako, nini Dini yako, nani Mtume wako? Atasema: Mola wangu ni Allaah, Dini yangu ni Islaam na Mtume wangu ni Muhammad, ametuletea dalili za wazi kutoka kwa Allaah, nikamuamini na nikamsadikisha. Ataambiwa: Umesema ukweli, umeishi kwa hayo, umefia kwa hayo na utafufuliwa kwa hayo**)).²

¹ Al-Bukhaariy na Muslim na wengineo

² Atw-Twabariy 16: 596.